

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
 Pentru România și
 strălăutate:
 Pe un an . . . 40.— franc
 Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACȚIA

ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se in-
 napolază.

ROMÂNUL

Situația militară.

Arad, 4 Septembrie.

Budapesta. — (Telegrame cenzurate). Luptele cari s'au desvoltat din ofensiva noastră pe câmpul de război rusec, până acum erau decis soarta campaniei. La 25 August a început armata lui Auffenberg atacul împotriva forțelor armatei dușmane cari înaintau spre miazăzi dela ținutul Cholmului, ciocnindu-se la Zamosc și Comarow. La 29 August armatele noastre puternice au înaintat până la Crasnic unde au cooperat efectiv trupele arhiducelui Ferdinand Iosif.

Armata lui Auffenberg a continuat împresurarea începută, însă dușmanul din nou încercat să năvălească, iar linia noastră de război s'a retras la Labinie.-Tarnavatka. În acest timp trupele arhiducelui au ajuns la linia dintre Talatin-Rechaie. Armatele noastre au făcut la 31 August o nouă însoțitură în direcția nordică spre Fomarow, văzându-se siliți să se retragă spre Kryk și Hrubiesow.

La 1 Septembrie armata lui Auffenberg obținut o desăvârșită victorie. A cucerit ultimile așezate spre miazăzi de Comarow Tisowce, iar arhiducele a înaintat până la Zamosc-Zielo. Am luat o mare mulțime de prizonieri, numărând material de război între altele și 200 de tunuri. Într'aceea armata lui Dankl ajunsese în apropierea Lublinului.

La 29 și 30 August Rușii au luat ofensiva preponderantă forță armată, trupele noastre s'au retras spre Lemberg și Nicolaejew. Stabilim, în general, că până acum am avut lupte împotriva alor 40 de divizii de infanterie și 11 divizii de cavalerie rusească,

și jumătate din toate aceste au fost înfrânte cu mari pierderi.

Budapesta. — „Pester Lloyd” e informat de corespondentul său de război: Continuă lupta la Lemberg, și această luptă nu trebuie să inspire nici un motiv de frică. S'au făcut toate eforturile ca să câștigăm. Se săvârșește o muncă uriașă pentru întărirea situației noastre. Rezultatul final va fi biruința armatei noastre.

Budapesta. — Se anunță dela cartierul presei: De pe câmpul de luptă din fața Lembergului, unde se pregătesc evenimente însemnate, lipsesc informațiunile. Rezultatul de până acum al uriașei lupte e următorul: în aripa nordică am secerat o mare biruință, în aripa răsăriteană lupta durează; armata rusească e intactă abia numai în fața Lembergului.

Budapesta. — Oficial se anunță că până acum armatele lui Dankl și Auffenberg au escortat 11.600 de prizonieri, și vor mai escorta 7000. În lupta dela Haitzva, după cât se știe până acum, am luat ca pradă 200 de tunuri, foarte mult material de război, 4 autobusuri și biroul de tabără al corpului de armată 19 rusec cu acte foarte însemnate.

Budapesta. — Se anunță dela cartierul presei: Rușii au suferit azi (3 Septembrie) o înfrângere uriașă. Am schimbat poziția noastră de pe linia Lemberg-Nicolaejew, de bună voie, pentruca să ocolim marea vărsare de sânge. Se fac întărituri puternice pentru rezistență în fața armatei rusești preponderante. Majorul Wilhelm Gerö, fostul comandant al gardei parlamentare și căpitanul Ludovic Bartha au căzut pe câmpul de luptă.

Berlin. — Corespondentul de război al ziarului „Lokalanzeiger” telegrafiază că cine aruncă numai odată ochii pe hartă, acela nu va mai considera de posibil ca după succesul armatelor lui Auffenberg Rușii să facă noi încercări de a străbate în Lemberg, pentrucă în acel caz armatele victorioase ale lui Dankl și Auffenberg i-ar împresura.

Viena. — (Oficial). În dimineața de 1 Septembrie flota franceză de pe Marea-Mediteraneană, care manevrează pe Adriatică acum și care constă din 16 unități mari (vase de război, încrucișătoare panțelate și număroase torpiloare), a apărut la mare departe de Boche di Cattaro și a descărcat 40 de împușcături de tun calibru mare asupra fortăreței vechi de pe înălțimea Bocheostră, fără să fi pricinuit pagube. În garnizoana fortăreței sunt răniți 3 inși. Flota franceză apoi a luat direcție nordvestică, apoi sudică, cu scopul poate de a se îndepărta din Adriatică. Cu siguranță că flota franceză voia să ne constrângă la demonstrații în litoralurile noastre de sud, însă nu i-a succes.

Corespondentul lui „Pester Lloyd”, Ludovic Biro, depeșează din cartierul presei, cu datul de 2 Septembrie orele 7.30, seara:

„Vestile bune, de mult așteptate, au sosit.

Biruințele lui Auffenberg vor fi resimțite, în ce privește strategia, pe toată linia. S'a adevărat acum, că toate știrile contrare erau combinații și născociri.

Aceasta biruință va face, ca cel timizi să primească mai ușor constatarea, că, deocamdată, la Lemberg nu o ducem tocmai așa de bine, cum ne-ar plăcea. Pe o linie de mai multe sute de chilometri, și pe întinderi nemaipomenite, milioane de oameni își măsoară puterile în lupte cumplite. Era peste poate, ca pretutindeni

Detlev de Lillencron.

Botezul de sânge

— O luptă în puterea verii. —

Traducere de Horia Petra-Petrescu.

(Urmare).

Des de dimineață, a doua zi, — iarăși — la mine se făcuse o căldură nesuferită. Cziczcan era ca un câne de stână pe lângă companie, aici, când colea. Vocea lui răgușită, lămură, suierată, se auzea mereu: da îndemnul, împărțea la cuvinte bune și rele, cum venea. Se făcea din ce în ce mai cald. Ne chinuia setea, cel mai mare dușman al soldaților. Arătam ca niște Pe coaja groasă de praf de pe fetele noastre își tăia cale sudoarea, prin brazde și — apoi se prelingea, picurându-ne pe piept, pe ceafă. Gulerile ne erau umede deja. Pușca și mielul din spate apăsau. Cântecul și vorbele dispăruseră de mult. Ne uita țintă numai la călcăiele celui de lângă ea.

Ată am trecut în marș par'că am fi dat peștii Saharei — atăta nisip am găsit de pe drum.

Ată strigă fără de veste un berlinez, care servea în compania mea: „Ce ne

facem de ne întâlnim cu o cămilă pe aici?” Am râs cu toții, pentru ca să călcăm mai apoi iarăși ca mai înainte, între gemete.

Un sat luci în fața noastră. Un scurt popas. Câtiva inși au fost trimiși înainte, ca să spună țăranilor să aducă apă pe la porți. Aveam să le urmăm.

Compania bea la apă, la stânga și la dreapta drumului, în marș încet. Moșnegi, copii, bărbăți, femei: toți stau pe dinaintea caselor cu oale, vase, strachini, găleți pline de apă. Cât de pronunțat este în noi instinctul de conservare proprie! Am observat lucrul acesta adeseori la setea, pe care o potoleam. Fiecare se aruncă la vasul de apă, care-i e mai aproape, și smulge la sine filigeanul, paharul, găleata. Apa-i curge pe lângă buze în jos, pe gât și pe piept, ca la vitele, cari beau, când își ridică capul din ciubăr. Ochii odihnesc pe valul cel mic din vas, privind țintă, lacom, dobitocește. Fața e contractată.

Vai ce bine ne-a mai prins!

Și am apucat-o iarăși la drum.

Aghiotanți și ordonante sbureau din când în când pe lângă noi, înainte, sau ne întâmpină. Ne-a ajuns o baterie, care venea în tropot. Tevile tunurilor dau sunetul acela caracteristic care te sguduie. Un scurt salut reciproc al ofițerilor și ne-a și trecut pe dinaintea bateriei. Secțiile, cari s'au îmbulzit la marginea drumului, în decursul trecerii — se lărgesc din

nou. Pipele sunt la modă. Ne întovărășește mirosul amar al tutunului.

În sfârșit am dat într-o trecătoare lungă. La stânga și la dreapta noastră ne amenință pârți prețipiti de stâncă.

M'a cuprins un simțământ de neliniște: ce-ar fi să începă să împuste dușmanul asupra noastră, de sus?

„Ce-al face D-ta, Cziczcan, dacă ne-ar lua puștile la ochi, din toate părțile?” Sergentul voia să întindă mâna spre micul său „Waldersse”, se resgândi o clipă, lăsă să-i cadă mâna și-mi răspunse: „La dreapta, la stânga! Sus! Înainte! Sus! Cui, oameni buni, curaj!” — „Bravo! Cziczcan, asta ar fi, de sigur, lucrul cel mai bun!”

După ce am mers în marș, tot prin trecătoare aceasta, mai bine de o jumătate de oră, am văzut la capătul trecătorii pe generalul-comandant cu statul său major. Generalul a lăsat să defileze pe dinaintea sa batalion de batalion, baterie de baterie, escadron de escadron. Ochii lui de fier te străpung și-ți citesc până în măruntaie, Câteodată svâcnește capul lui caracteristic, descriind mișcări scurte, ca ale fulgerului — întocmai ca un căpsor de pasere. Fața lui este severă și aspră. Putea să le bată inima mai vesel, lui și sefului de „stat major” care se afla lângă dânsul: aproape întreg corpul de armată a trecut norocos prin pas — ajunsese înaintea dușmanului acolo.

să răpunem deodată masele nespuse de vâжоase ale dușmanului.

Superioritatea armatei noastre e indiscutabilă, dar a fost o glumă ușuratică să se vorbească de slăbănogia armatei rusești. Acum s'a confirmat celace inițiatii de mult știau: Rusul e un dușman mult mai grozav decât Francezul. Infanteria Rușilor adesea e pasivă. Ii lipsește elanul francezilor, în atacuri. Dar în foc ea e mai rezistentă. Perderi de 20% și mai bine le suportă fără panică. De câteori e gonită din ascunzișuri se adună iarăși. E tare și artileria rușilor, unele regimente au artilerie chiar foarte bună, iar artileria trupelor dela Chiev e de-a dreptul escelentă. Granatele lor nu explodează totdeauna. La Tomasov s'a întâmplat, că artileria rusească a descărcat asupra artileriei noastre salve, mai multe ceasuri, dearându-l, și cu toate acestea din partea noastră a fost rănit un singur sergent, care făcea serviciul la telefon înafară de linie și a fost zdrobit un singur car cu muniții, împreună cu caii. Bineînțeles acesta e un caz izolat.

Rusul a fost și este un crunt dușman. Să mai socotim apoi, că Rușii au pus grosul trupelor la Lemberg, având noi să respingem un atac covârșitor. N'au isbutit însă nici să spargă linia noastră, nici să ne deruteze măcar armata. Cea mai strălucită dovadă a superiorității eroicei noastre armate. Trupele noastre luptă cu o vitejie ideală. Artileria noastră e escelentă. La un anumit loc, artileria noastră a surprins infanteria rusească, în momentul când voia să schimbe poziția. Mai târziu, înaintând, a găsit mormane de cadavre în acel loc.

Avem să ne luptăm din greu și cu trădătorii din populație. Se găsesc adesea elemente rusești, cari fac serviciul de spionaj dușmanilor, cu mijloace de necrezut. O ceată de peregrini ducea un prapor, în frunte cu oglindă, prin care se dădeau semnale. Rușii, strâmtorați prin munți, totdeauna găsesc călăuze, cari îi scot la liman.

Cu toate aceste situații grele trupele noastre dovedesc un eroism fără seamăn, în cele mai clocotitoare și grozave încercări. Situația e pe de-a-ntregul favorabilă pentru noi. Aripa stângă înalțează de minune, dar nici de Lemberg n'avem să ne luăm de groază. Armatele lui Boroevici și Puhallo se bat ca lei, dar nu rămân înapoi nici celelalte. Trebuie să avem încredere în conducerea armatei noastre. În părțile Lembergului încercarea continuă. S'au luat toate măsurile ca ele să se decidă în favorul nostru. Se lucrează febril, cu urlașă încordare, ca pozițiile noastre să fie întărite. Dacă Rușii vor fi obținut rezultate ici-colea, sau dacă vor obține de acum, n'are să ne neliniștească. Putem să fim încredințați, că în cele din urmă învingerea va fi pe partea noastră.

După ce am trecut, trebuie să o mărturisesc, cu oarecare sfială pe dinaintea comandantului, mi-am gândit: asta se ține bine, asta nu se lasă!

Cziczcan, îndesându-și cei doi dinți în buza de jos, a înaintat călcând sdravăn, cu ochii țintă la dreapta, spre Excelența sa. „Omului ăștia nu-i pasă — asta scupă dușmanului în față”, mi-a venit în minte, când am văzut fața severă a bravului sergent, care a simțit și el — mai pe urmă — o mică ușurare, după ce trecuse de comandant.

Spre seară ne-am oprit pe culmea unui deal. Priveliștea era minunată. Boemia zăcea respicat în fața noastră.

S'a pornit o viață de tabără, plină de sârguință. Încă n'a ajuns la noi lemnele și paiele; era peste putință să ne urmeze atât de repede. Am fost nevoiți să ne mulțumim iarăși numai cu mantalele noastre.

Pu am fost trimis cu un detașament să aduc trunchiuri de arbori și crengi din pădurea cea mai apropiată. Ne-am întors în curând. Focurile încep să ardă cu schinte, bobotind. Soldații fierb. Luna se arată, stelele scilipse: o noapte adorabilă de lagăr! Noi stăm jur-împrejurul brațelor de lemne aprinse. Din când în când mirosim fumul. Bem vin încălzit.

Ofițerii batalionului, ne întâlnim des. Conversația tratează numai despre ziua de mâine: are să se dea de sigur o luptă. Și acum: un a-

Anglia și războiul.

— Părerile lui John Burns. —

Declarația de război a Angliei, ori cum s'ar fi trâmbițat atunci, n'a fost o urmare firească a dispoziției sufletești engleze și nici nu s'a făcut cu unanimitatea conducătorilor statului. Dovadă, că îndată s'au pornit manifestații antirăzboinice, accentuându-se o altă comunitate de interese de cât cea aparentă astăzi, și chiar un ministru John Burns a ținut să-și dea dimisia desaprobând războiul cu Germania și motivându-și ținuta aceasta în fața alegătorilor săi și în fața lumii întregi.

Anglia, zice John Burns, și-a pus în joc totul pe o singură carte: pe biruința armelor ruso-franceze. Dar ce se va întâmpla dacă armatele franceze și engleze vor fi bătute? Ce se va întâmpla dacă vestea despre înfrângerea europeană a Angliei ajunge în coloniile ei? O mare parte din coloniile noastre o leagă de noi numai puterea militară de care dispunem acasă; popoarele în multe părți ale coloniilor așteaptă cu nerăbdare clipa potrivită, ca să-și câștige independența.

Dacă învinge Germania, o mulțime de averi și valori engleze, sume uriașe au să fie pierdute pentru noi. Influența și autoritatea Germaniei și Austriei nu vor mai avea margini; o să ne pierdem întreg prestigiul și întreagă influența asupra politicii continentale, iar pierderea aceasta nu o vom mai putea repara nici cu muncă de veacuri. Industria Germaniei e tare, e așa de tare încât n'o poate înfrânge nici pierderea unui război universal. Un popor așa puternic și conștios de sine, ca cel german nu poate fi încătușat.

Flota poate le-am putea-o nimici, dar poporul german cu energia sa elementară, cu tenacitatea sa extraordinară în curând are să-și clădească o nouă flotă de două ori așa de mare și de două ori așa de puternică decât cea veche. Întreg poporul, dela conte până la cerșitor, dela bancher la ziler, fiecare are să-și dea paraua pentru clădirea flotei. Poporul german și-a arătat forțele și energia sa deja

la începutul veacului trecut, când din puterea sa proprie s'a scuturat de jugul francez. Armate întregi s'au ridicat din pământ, rani, cărturari au ajuns în câteva zile eroi și conducători de oști. Unde sufletele tuturor sunt legate așa de puternic de ideea unității naționale, acolo nu există țință, care să nu poată fi ajunsă.

Dar să întorcem moneda. Ce nădejdi ne zimbesc, ce câștigă Anglia dacă aliații ei vor fi biruitori pe continent? În locul Germaniei va ajunge Rusia de acum atotputernică în politica europeană. În ochii Franței noi vom fi maurul, care și-a făcut datorința, deci poate pleca. Anglia nu are cu Franța legături de interese și sentimente. Franța s'a aliat cu noi ca să nimicească Germania. Îndată ce-și va fi ajuns scopul acesta, dacă așa-i vor dicta interesele, n'o să zăbovească de-a începe cu noi înviersunata luptă economică. Poate peste vre-o câțiva ani vom fi siliți să începem un nou război, asemănător celui de astăzi, dar pentru înfrângerea concurenței franceze.

Mai este o împrejurare importantă pe care nu trebuie s'o uităm: împăratul Wilhelm, când a intrat cu alai în Tanger, s'a numit pe sine apărător al mohamedanismului. Declarația aceasta i-a câștigat mare popularitate în sinul Islamului; două sute cincizeci de milioane de mohamedani au și azi cea mai profundă încredere în cuvântul dat al împăratului Wilhelm. E drept că încrederea aceasta a fost atinsă nițel de expediția italiană în Tripolitania: împăratul nu putea protesta împotriva aliatului său. Dar astăzi situația e atare, că întreg mohamedanismul din lume e pe partea Germanilor. Dacă desfășură cumva Sultanul steagul Califilor și propovăduiește un război sfânt al Islamului, au să se ridice împotriva noastră foarte multe milioane de mohamedani din colonii. Căci în coloniile noastre engleze avem peste o sută de milioane de credincioși ai profetului. În îndată ce s'ar declara războiul sfânt, s'ar ridica îngrozitoare văpăile revoltei. Iar în Egipt, dacă s'ar afla și un al doilea mahomed, aceasta n'ar mai însemna numai sfârșitul mahomedanilor din Khartum, ci ar sămăna și în țara noastră ideea desrobirei mohamedane.

ghiotant aleargă călare, coala dincoace sare unul pe cel — generalul nostru de brigadă se apropie de noi, călărind în pas. Cu statura lui de Hercul se oprește ici și coala, pe lângă focuri. Dă poruncă să se apropie câțiva ofițeri de dânsul. Ne povestește ce ne poate trada din planul de luptă. Neîntrerupt pleacă patrulă întărită bine spre ținutul din fața noastră, spre graniță, și peste graniță. Cziczcan citește pe capete în „Waldersse”, după ce a adus în ordine în mai bine de o oră piramidele de pușcă, de le potă măsura cu un firicel de păr. — A ajuns tocmai la capitolul, care vorbește despre datoriile soldatului în lagăr.

O, viață veselă de lagăr! Cu mirosul tău de carne pusă să se frigă, cu forfoteala ta! Coala se aude un strigăt îndepărtat de avantposturi, aici nechează un cal; undeva se aude izbucnirea mornită de mânie a unui căpitan, care și-a adunat suboficerii cerc împrejurul său. În mijlocul acestora: strigăte de nume, „căprăria a treia — înainte!”, „sunt aici cei cari aduc apă?” — un cântec în depărtare, — un râs sgomotos, fără de veste — în dosul petecului de verdeață, pe care ți-ai pus capul să te odihnești — o convorbire fără de sfârșit, pe șoptite, între doi prieteni dintr'acelaș sat, și se pornește o tot mai mare... tot mai mare tăcere — abia din când în când câte o înjurătură, dacă trag la oparte pe câteineva, de picioare, de lângă foc, dacă e vorba să vină și să plece o sentinelă... apoi horcăitul celor, cari dorm... larma, tăsăitul unui cazan de câmp, căruia i se scurge apa în clocot.

Și tot mai mare, mai mare tăcere... tăcere completă...

N puteam să dorm. Când zăceam în brațul unui câmp de cartofi, când aveam sub mine cartofi.

Nu-mi venea la socoteală nici o poziție. Că zuse roua din greu; îmi era frig.

M'am ridicat și m'am înfășurat bine în desul meu, apropiindu-mă de focul cel mai vecinat. În cerc, de jur-împrejur, zăceau și dații, horcând în vis. Bătrânul meu sergent Cziczcan sta în nemijlocita apropiere a focului, care se stingea încet pe ăncetul, arunca din când câte un braț de lemne, de se năvăleau schinteile, grăbindu-se spre înălțimea cerului. Mă uitam cu atenție la dânsul. Ținându-și dreapta spre foc, ca să se încălzească, avea mâna stângă pe „Walderssee.” Citea pe sine:

„Sub „patrulă, cari se furiază” se învârtă patrulele, cari sunt trimise în depărtări mari dela sentinelele de câmp, adică la depărtare de 1/8 miluri, spre dușman — ca să descopere cât se poate de repede o apropiere a acestuia, dar mai cu seamă ca să se formeze despre poziția și mișcările dușmanului...”

— „Cziczcan”, l'am întrerupt eu.
— Porunciți, dle „laintant”. Mi-a recunoscut îndată vocea.

Aceste sunt chibzuicile și temerile lui John Burns, care ca fost ministru, nu poate fi învinșat că nu cunoaște interesele și culisele lui englez. Și John Burns nu e singur. Temerile lui sunt păreri ale unei mari părți a celor britanici, ba chiar ale unui partid parlamentar, care și acum desvoltă activitate în favoarea împăcării.

Războiul.

Bombardarea Antwerpenului.

Raportorul ziarului Daily Chronicle petrecuse în Antwerpen, când balonul Zeppelin bombardă orașul. Pe la orele 1 noaptea el a fost trezit din somn de bubuituri înfiorătoare. Eșind pe stradă a văzut balonul la o înălțime cam de 100 de pași. Bombardarea orașului a ținut 26 de ore și distrugerile cauzate de bombe sunt fără exemplu în istorie. Rânduri întregi de case au fost ruinate. Raportorul ziarului englez a impresia, că bombe erau aruncate la ținta și cei din balon trebuiau să aibe cu ei un plan amănunțit și exact al orașului. Mai mult au avut suferit casarmele și edificiile publice, ba chiar și palatul regal n'a fost cruțat. Depărtându-se de oraș, raportorul a vizitat întreg orașul însoțit de principele Pogușev. Dar mai mult de o jumătate de oră n'a putut suporta vederea îngrozitoare. Chiar și principele Pogușev a declarat că omului nu pot suporta vederea unor distrugerii atât de îngrozitoare.

Guvernul belgian a protestat tot la comisiunea internațională din Haga împotriva bombardării orașului Antwerpen. Față de acest protest „Hansblad” citează un articol al fostului prim-ministru belgian Baernaer, din care reiese că pentru propunerea făcută de Belgia la a doua conferință de pace, adică aruncarea de bombe să fie oprită până la a treia conferință — s'au dat numai 28 de voturi, iar 8 s'au reținut de la votare. În consecință aceasta propunere n'a fost ratificată și e de notat că afară de Germania și cu seamă Franța a făcut cea mai mare opoziție acestei opreliști. O lege, care să oprească aruncarea de bombe din aeroplane până acum nu există.

Primirea armatei noastre în Polonia rusească.

Cracovia. — Ziarul social-democrat „Naprzód” scrie următoarele: „Trupele austro-ungare și cele de vânători constituite din tineri poloni sunt primite cu mare însufletire de po-

pulația polonă din comunele dela granița rusească. Într-o comună le-a ieșit într-o întâmpinare cu muzica și i-a petrecut multimea până la Miechov, unde au fost primiți cu o însufletire de nedescris. Oficiantii ruși de prin toate părțile au fugit. Cărțile de școală rusești sunt arse cu miile. În Wodzislaw s'a întâmplat un caz mișcător. După serviciul dzeesc tinerii vânători poloni au intonat imnul național, iar la ieșirea din biserică aruncau asupra lor cu flori.

Felurite.

Viena. — „Neue Freie Presse” anunță că Germanii au luat 516 tunuri dela Ruși.

Berlin. — Trupele rusești, cari au pătruns pe teritoriu german se retrag dinaintea armatei germane.

Petersburg. — (Știre sosită prin Copenhaga). Comunicatul generalisimului armatei e de următorul conținut: Armata germană din partea ostică a înaintat pe întreagă linia de bătaie cu forțe considerabile și a atacat cu putere covârșitoare cele două corpuri de armată ale noastre. Am suferit pierderi însemnate, pentru că Germanii au întreprins contra noastră artilerie grea, adusă din cetățile din jur. În această luptă a picat și comandantul Samsonov. Încă stăm tari cu dușmanul în față și trimitem trupe noi. Pe linia de bătaie austriacă decurg luptele cu vehemență.

Berlin. — După cum e informat „Vossische Zeitung” tarul Nicolae a trimis o epistolă scrisă cu mâna proprie moștenitorului de tron bulgar, în care amintește, că finul său ar comite un păcat de moarte, dacă s'ar alia cu dușmanii țării și ai slavismului.

Paris. — Pichon fost ministru de externe scrie un articol, în care propune, că ar trebui transportați în Europa mai multe sute de mii de Japonezi, cari să lupte contra Germanilor.

Rotterdam. — Este știut că primarul orașului Bruxela nu a plătit despăgubirea de război pretinsă, motivând că cassa orașului a fost dusă în Antwerpen. Comandamentul armatei germane a deținut ca ostatici pe proprietarul mare Solvay și baronul Rotschild Lambert. După cum vine știrea s'ar fi obligat a le plăti 4 din cei mai bogați cetățeni belgieni și anume: Solvay, Rotschild, Woroguc și Empain.

Berlin. — Din Magdeburg se telegrafiază că 400 funcționari de tren și mai mulți lucrători au plecat spre Bruxela, ca cât de iute să înceapă lucrările pentru repararea căilor ferate belgiene, cari au fost nimicite pe timpul operațiunilor militare.

mâncare, mai apoi am beut din aceleași vase cafeaua mocca, amestecată din greu cu firicele de paie și de iarbă. Ne-a căzut nespuse de bine după noaptea petrecută în frig.

Se crepase de ziua. Câțiva infanteriști stăteau încă pe locurile, unde s'a fiert cafeaua și scriau câteva cuvinte scumpilor lor de acasă. Unii din ei scriau pentru cea din urmă oră.

Mai apoi s'a dat porunca: „arma la umăr!” și „în rânduri!” — așa am ajuns pe drumul de țară. La dreapta și la stânga drumului se aflau focuri de veghe, stinse — părăsite, neprietenoase. Mergeam în marș, fără să cântăm.

La șapte ceasuri am trecut granița în mijlocul unui „urral!” detunător. Ne aflam în țară dușmană. În nemijlocita apropiere de graniță zăcea un austriac împușcat. Era acoperit cu mantaua până la părul capului.

Primul mort!

Apoi am trecut printr'un orașel boem și ne-am oprit puțin într'un lan de grâu. Un simțământ ciudat — să calci prin lanul de grâu, care se coace. Dar n'am găsit alt loc. Dispăruse orice cruțare din partea noastră. La naiba, mergeam numai înainte! Ori tu, ori eu — cu puterile toate adunate mănunchiu. Tara, în care domnește pacea, cu ordinele și legile ei, zăcea departe, undeva, departe, în urma noastră.

Și iarăși înainte! Soarele ardea ca în Africa centrală. Aveam să dăm de-o zi fierbinte.

(Sfârșitul mâne)

Berlin. — Aviatorul care a sburat deasupra capitalei franceze, vestind victoria armelor germane și aruncând bombe, este sublocotenentul de Hiddessen, vechi propagandist al aviației militare în Germania și institutorul întâiei poste aeriene între Frankfurt și Darmstadt. Scăpase cu noroc din mai multe accidente.

Paris. — „Echo de Paris” anunță, că mai mulți aviatori francezi au plecat cu automobilele în cartierul general, spre a răsbuna rușinea, ce a ajuns Franța prin aruncarea bombelor germane asupra Parisului.

Budapesta. — „Pester Lloyd” află că Românii din Budapesta s'au întrunit la preotul Bogoevici, și au hotărât să lanseze în ziua de 7 Septembrie un manifest de fidelitate... (Dacă e vorba de Babeș, Seghescu și Joneszku, n'avem nimic de zis. Noi,ăștialalt, ne știm conștiința curată și nu simțim nevoia de a ne dovedi fidelitatea prin manifeste, a căror lansare, se cade s'o facă, după cum am accentuat în diferite rânduri, exclusiv comitetul național. N. Red.).

Budapesta. — „Pester Lloyd” e informat, că la București se răspândește o broșură, semnată Ion Frunză, dar scrisă în realitate de un fost deputat liberal. Broșura poartă titlul: „O lămurire” și combate spiritul filorus și antigerman, ce se observă în țară.

Agram. — Trecând trupe de infanterie pe străzile orașului, și cântând doine patriotice, locuitorii croați au strigat: „Trăiască Patria!” iar trupele au răspuns, fluturând tricolorul maghiar. „Trăiască Croații!”

Apărarea Parisului de baloanele germane.

Paris. — S'a constituit o ligă aeriană mică, care să iee apărarea Parisului în contra baloanelor germane.

Papa Benedict XV.

Trei zile au chibzuit la Roma 58 de cardinali ai bisericii romano-catolice în conclavă: cine e dintre cardinali cel mai vrednic să poarte tlara papală?

În mijlocul celor 58 de alegători s'au putut distinge 3 curente de idei. Unii erau conservatori și au candidat pe cardinalul Merry del Val, de origine spaniol, alții erau partizani ai tendințelor celor mai moderne și au candidat pe Gaspari și Maffi, iar alții, aderenți ai unui compromis între cele două direcții, și-au dat votul pentru Ferrata.

La întâia și a doua votare 2 treimi din voturi câte trebuiesc pentru alegere s'au dat lui Maffi, restul lui Gaspari, Ferrata și pompil. Della Chiesse aderent și el al curentului modern, abia la ultima votare, la cea hotărâtoare, a fost luat în combinații.

În capela cardinalilor Della Chiesse a fost întrebat dacă consimte la alegerea de papă. Della Chiesse răspunde: da. Decanul cardinalilor l'a întrebat apoi ce nume vrea să adopte deodată cu suirea pe tronul papal? Della Chiesse răspunde: Benedict.

Noul papă, Benedict, Benedict al XV-lea, a primit apoi toate onorurile și distincțiunile ce-l aparțin în acest rang, în Chiesse di Sancto Pietro a fost înfățișat „poporului” peste care a întins mâinile de binecuvântare.

Della Chiesa e discipolul eruditului Rampolla și până la alegere a fost episcop de Bologna.

(Confiscat).

— „O să mergem în ioc, mâne.”
— „Porunciți, dle „laintant”.”
— „Îmi pare bine că ești sub mine.”
— „Porunciți, dle „laintant”.”
M'am apropiat de el.

„Te-ai gândit dta că am putea să murim?”
— „Porunciți, dle „laintant”, nu m'am gândit.”

— „E bine. Militarii n'avem să ne gândim prea mult la lucruri de astea.”
— „Porunciți, dle „laintant”.”

Deodată se auzi o pușcătură. Nu era departe de noi. Cea dintâi pușcătură! Imediat se auziră altele, mai multe. Ochii lui Cziczcan luceau ca lămpile ochilor unui răs și auzii un: „Ha!” puternic, trăgănat pe nas. Întreagă compania cugeta acest „Ha!” nasal a lui Cziczcan — îl auzea totdeauna, când era în momente grele suferențe.

În lagăr se născu o mișcare ca într'un furnicar cutropit.

„Pușca la umăr!” Un pedestraș dintr'o paratrupă se apropie cu pași grăbiți, abia putând să respire:

— „Unde-i domnul maior?... unde-i?”

„Aici!” îi strigă deja vocea de bas a comandantului de batalion.

Stafeta ne aducea primul ordin de luptă.

Încă odată s'au pus în piramidă puștile. Era vorba să se fiarbă cafeaua, — dacă mai era cu putință. Mai întâi ne-am spălat în bidinele de

Inceperea anului la școalele medii gr. or. române din Brașov.

— Înștiințare școlară. —

Brașov, 20 August v. 1914.

Anul școlar 1914—15 se va începe la gimnaziul nostru (8 clase) și la școala noastră reală (4 clase) în 9 Septembrie st. vechiu adică în 22 Septembrie st. nou. Părinții, cari doresc să-și dea copiii la aceste școale, sunt poftiți a se prezenta cu fiii lor în cancelaria direcțiunii școlare în zilele de 9, 10 și 11 Septembrie v., adică în 22, 23 și 24 Septembrie st. n. pentru înscriere. Școlarii cari se înscriu pentru prima dată la școalele noastre medii, vor aduce testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toți școlarii, cari vin a se înscrie, așa dar și școlarii, cari au absolvit clasa precedentă la școalele noastre.

Tot în zilele de înscriere se vor ține și examenele de corigență. — Examenul de maturitate se va ține în 12 (25) Septembrie.

Examenele private (particulare) se vor ține în zilele de 15—18 Septembrie vechiu, având școlarii privatisti să se prezinte până cel mult în 15 Septembrie st. v. în cancelaria direcțiunii școlare și să plătească taxele școlare și de examen.

Notă. — Școlarii, cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învățat limba grecească, vor avea să dea un examen de primire din limba grecească.

Suma didactului și a tuturor taxelor școlare în gimnaziul inferior și școala reală este de 48 cor. pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V—VIII) de 78 coroane pe an. Școlarii cari se înscriu pentru întâia dată la școalele noastre mai plătesc (odată pentru totdeauna) o taxă de înscriere de 8 cor. — Școlarii neromâni plătesc didactul și taxele dublu.

Didactul se poate plăti în 3 rate după pozițiile stabilite în normativul Eforiei școl.

Școlarii, cari vor să fie scutiți de didactru trebuie să-și înainteze petițiunile lor până în 30 Septembrie stil vechiu: la cancelaria Eforiei școlare.

1) Indreptățiți a petiona sunt acei școlari săraci, cari au moralitatea bună și nota generală din studii foarte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetează clasa I și II gimnaz sau reală.

2) La petițiune se aclude atestatul de pauperitate dat de oficiul comunal, dar vidimat și de parohul local.

3) Toți petenții au să acludă și testimoniul ultim de clasă.

Scutiri se acordă numai la didactru (24 cor. în clasele infer. și 40 cor. în clasele superioare) — celelalte taxe școlare trebuie plătite de toți școlarii la înscriere.

Notă. Atragem îndeosebi atențiunea părinților, ca:

a) să nu cumpere cărți școlare zdrențuite, soioase și defectuoase, căci acele se vor confiscă de profesorii de clasă;

b) să îngrijească pentru fiii lor cari vin în clasele V—VII gimn. ca aceștia să aibă uniformă școlară, obligată pentru aceste clase. Uniforme cu prețuri moderate și în stofe trainice se pot comanda în Brașov la dl comerciant Emil Bologa (Târgul grâului Nr. 2, la frații Simay).

c) din cl. III g. și r. începând fiecare școlar trebuie să poarte chipiul regulamentar.

Direcțiunea școalelor medii
(gimnaz. reale) gr.-or. române din Brașov.

INFORMAȚIUNI.

Când pleacă poporul la război..

Frunză verde din tufis,
Unde-am fost și unde mis,
Jale mare m'a cuprins.
Nu sunt de moarte fricos:
Știu că n'am nici un folos,
Și-om cădea Românii mulți
Printre văi, dealuri și munți.
Dar nu-i bai, că vom cădea,
Numai drepturi de-am avea.

Hai-deți Români doi cu doi,
Să ne scăpăm de nevoi,
Și să ne scăpăm țara,
Că doară drepturi ne-or da.
Că noi drepturi nu avem,
Și pentru ele luptăm.
Luptăm pentru împărat,
Să ne dea drepturi la sat,
Să 'nvățăm noi românește,
Cum inima 'n noi dorește....

Doamne cerescule sfinte
Adă-ți și de noi aminte.
Tu ne-ai zidit, tu ne știi,
Iartă-ne ca niște fii,
Să nu pierim în pustii,
Căci avem acas' copii....
Doamne fă-ne Tu dreptate,
Pe dușmani pe toți îi bate:
Fă Românilor dreptate!...

Sunt versurile nemestșugite ale unor glotași ceste câteva șire. Le publicăm, ca să se vadă și mai clar felul cum privește poporul nostru situația de până acum și nădejdele, ce le leagă el de războiul actual.

(Confiscat).

Arad, 4 Septembrie 1914.

Polonii.... „In zilele dintâi ale războiului Polonii din Berlin nici nu cutezau să iasă din case, de teama Nemților. Azi știu că războiul a spulberat orice ură între neamuri în Germania și Polonii așteaptă cu încredere demersurile guvernului. Mobilizarea în Pozen s'a făcut cu aceeași iuteală ca și în celelalte teritorii prusiece. Soldații poloni se luptă cu însuflețire atât la hotarul rusesc cât și la cel francez.

În fața acestei dovezi de devotament patriotic guvernul german a realizat una dintre cele mai arzătoare dorințe a Polonilor, a restabilit scaunul primatului polon. Episcopia de Pozen-Gnezen n'are cap deja din 1906, pentru că Germanii nu voiau cu nici un preț să candideze numai Poloni. În zilele acestea a fost ales de primat al episcopiei pomenite episcopul Lukowski.

E evident, că acum Polonii n'au alt dușman de temut decât pe Ruși. În Austria, *autonomia le apără naționalitatea*. În Prusia și-au păstrat caracterul național, deși *comisia de expropriere* le-a deschis în suflet multe răni. Dovedind azi credința față de patrie, li se asigură dezvoltarea mai departe. Rusia dimpotrivă consecvent i-a despoiat în trecut de libertate, iar în timpul războiului actual s'a mulțămît să le facă câteva promisiuni fără valoare. Polonii au și luat atitudinea cores-

punzătoare. Până când în țările duplei alianțe Polonii se aruncă voioși în luptă și sprijinindu-și acțiunea noastră ostile rusești n'au nici o garanță de viață pe teritoriul locuit de Poloni și sunt necesitate să se retragă. Polonii Prusiei și Austriei se grăbesc să-și desrobească frații, și astfel nu numai că ne ușurează drumul triumfului, ci-și câștigă și pentru ei și drepturi pentru asigurarea viitorului și naționalității lor”...

Astfel scrie — „Budapesti Hirlap”...

Aviz. Din cauza că circulația vapoarelor sistat, pentru război, nu mai putem trimite coloniale, deci Cafa, Orezul (Reis), fructele etc. etc. s'au scumpit tare și se vor scum în mod ne mai auzit. Nu suntem provăzătorii marfă, căci contractele (Schluss) ce s'au înaintea războiului nu mai au valoare.

Astăzi s'a urcat cafea la preț cu 40—60 la 1 klgr. și dacă ține mult războiul va la de tot, sau se va urca la 5—6 cor. 1 klgr. crudă. Orezul deja la 100 klgr. s'a urcat cu cor. — Cu toată stima F. A. Degan.

POSTA ADMINISTRATIEI.

Nicolae Ivanescu, Marga. Încă 9.40 cor. aveți de plătit pe 1914.

Dr. Brutus Macaveu, Câmpeni. Încă 8 cor. aveți de plătit pe 1914.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Noutăți literare.

Se capătă la Librăria „Concordia” din Arad, Strada Deák Ferencz 20.

Mihail Eminescu. *Opere complete*. Poeme. Nuvele. Roman. Teatru. Cugetări. Scrieri literare. Economice politice și filozofice. Scrisori. Critici. Rațiuni pure de Kant. Cu un studiu introductiv de A. C. Cuza. Prețul Cor. 6.50.

Biblioteca Românilor celebri à 60 fileri număr

Nr. 1. A. Vlaicu.

Nr. 2. M. Eminescu.

Nr. 3. Veronica Micle.

V. Demetrius. *Sonete*. Prețul Cor. 1.50.

D. Nanu. *Ispitirea de pe munte*. Din *Poemele credinței*. Prețul 50 fil.

N. Rădulescu-Niger. *Romanul căsniciei*. (Măsurări contemporane). Prețul 3 cor.

N. Bălcescu. *Cântarea României*. Cu un studiu introductiv de N. I. Apostolescu. Prețul 30 fileri.

Eugeniu Revent. *Cântecul Neamului*. Poeme. Prețul 2 cor.

G. Joandrea. *Simbolul credinței din cartea de rugăciune și înțelesul sf. scripturi*. Prețul Cor. 2.50.

Th. D. Speranția. *Anecdote de post*. Ediția II-a. Prețul Cor. 1.25.

Lia Hârsu. *Un vis*. Prețul Cor. 1—.

Em. Grigorovitz. *Cum a fost odată*. Schițe din Bucovina cu 84 ilustrații. Prețul Cor. 2.00.

Dicționar ortografic al limbii române. publicat sub îngrijirea lui Ștefan Pop, profesor. Prețul Cor. 1.75.

Alexandru Teodor Stamatiad. *Din trâmboi de aur*. Poeme. Prețul Cor. 2—.

Em. Grigorovitz. *Schitul ciubucului*. Prețul Cor. 1—.

Thomas Carlyle. *Eroii*. Cultul eroilor și eroicul în istorie. Traducere din limba engleză de C. Antoniadă, doctor în filozofie. Prețul Cor. 1—.

Dr. Dionisie Moldovan, avocat. *Advocatul poporal*. Indreptar pentru poporul român. Prețul Cor. 250. Legat Cor. 3.50.

Cărți școlare

aprobate de ministerul de culte și Ven. Consistor din Arad, Oradea-mare și Caransebeș (edițiile cele mai nouă).

Anuar școlar. Pentru 80 elevi Coroane 4—; pentru 120 elevi Coroane 5—; pentru 160 elevi Cor. 6—.

Aviz școlar. — Iskolai értesítő (legat). Prețul 30 fil. De vânzare la „LIBRĂRIA CONCORDIA” Arad, Deák-Ferenc Nr. 20.